

นายอนันต์ กณานุรักษ์

นายอนันต์ คณานุกรักษ์

มัลลิกา คณานุกรักษ์ เรียบเรียง

ออกอากาศเสาร์ที่ ๑ กันยายน ๒๕๒๗

พุทธชาติ ธนัญชยานนท์ อ่านออกอากาศ

นายอนันต์ คณานุกรักษ์ เป็นบุตรของขุนจำเริญภักดิ์ และนางอิม คณานุกรักษ์ เกิดเมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๓๙ ณ บ้านเลขที่ ๒๙ ถนนอานาหารู ตำบลอานาหารู อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ปู่ชื่อ พระจิ้นคณานุกรักษ์ (นายจูโล่ แซ่ตัน) แต่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประพนธ์ เรืองณรงค์ ซึ่งเคยศึกษาประวัติของพระจิ้นคณานุกรักษ์มีหลักฐานว่า ทรงได้รับพระราชทานนามจากรัชกาลที่ ๕ ว่า “พระจิ้นคณารักษ์” ไม่มี “นุ” ปรากฏเป็นหลักฐานในประกาศเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ร.ศ. ๑๑๒ แต่ลูกหลานที่ยังมีชีวิตอยู่โดยเฉพาะบุตรของนายอนันต์ คณานุกรักษ์ บอกว่าเรียก “พระจิ้นคณานุกรักษ์” มาตลอดแม้แต่หนังสือประวัติที่นายอนันต์บันทึกไว้เองก่อนถึงแก่กรรมก็เขียนบอกว่า ปู่ชื่อ “พระจิ้นคณานุกรักษ์” และพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๕ ที่ทรงเล่าถึงเมื่อครั้งได้พบกับพระจิ้นคณานุกรักษ์ที่ปัตตานี ก็ทรงเรียกว่า “พระจิ้นคณานุกรักษ์” แต่หลักฐานที่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประพนธ์ เรืองณรงค์ ได้จากญาติผู้ใหญ่ของคนในตระกูลคณานุกรักษ์คนหนึ่ง ทำให้นายจูโล่มี ๒ ชื่อ อย่างไรก็ตามขอให้ท่านผู้ฟังเข้าใจด้วยว่า “พระจิ้นคณารักษ์” หรือ “พระจิ้นคณานุกรักษ์” คือบุคคลเดียวกันนี้แล้วกัน นายอนันต์มีปู่ทวดชื่อหลวงสำเร็จกิจจางวาง (บ๊วย แซ่ตัน)

นายอนันต์มีพี่น้องร่วมบิดามารดาอีก ๒ คน คือ นางเบ็กเซีย กุลโชติ และนายเสถียร คณานุกรักษ์ แต่มีพี่น้องต่างมารดาอีกหลายคน เนื่องจากบิดาคือขุนจำเริญภักดิ์ มีภรรยาถึง ๑๓ คน

เมื่อเยาว์วัยนายอนันต์ได้อาศัยอยู่กับยายที่บ้านปากพ้อ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี และเริ่มเข้าโรงเรียนครั้งแรกเมื่อได้ ๗ ขวบที่โรงเรียนวัดตานีนรสโมสรจนจบชั้นประถมปีที่ ๔ จึงได้ขึ้นไปทำงานที่เหมืองแร่ที่ตำบลถ้ำทะเล อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา

อาชีพหลักของคนในตระกูลนี้ คือการทำเหมืองแร่ จนนายอนันต์อายุได้ ๒๐ ปี จึงได้สมรสกับนางสาวเสริมสุข วัฒนายากร (น้องสาวของขุนธำรงพันธุ์ภักดี) มีบุตรธิดารวมทั้งสิ้น ๘ คน เรียงตามลำดับ ดังนี้

๑. นายมานพ คณานุรักษ์
๒. นายสุนนท์ คณานุรักษ์
๓. นายจำรูญ คณานุรักษ์
๔. นางละออง คณานุรักษ์
๕. นายประเวศ คณานุรักษ์
๖. นายเต็มศักดิ์ คณานุรักษ์
๗. นางละมุด สาศรินทร์
๘. นางละม่อม สมัครพันธุ์

ประสบการณ์การทำงานเพื่อสังคมและส่วนรวมของนายอนันต์ที่มีต่อจังหวัดบัตตานี ดังนี้ เป็นเสือบ้า, เป็นกรรมการสโมสรข้าราชการ, เป็นกรรมการสมาคมนักเรียนเก่าโรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดบัตตานี, เป็นนายกสมาคมนักเรียนเก่าโรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดบัตตานี, เป็นกรรมการในการเรียไรเงินสงเคราะห์ประชาชนสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๑, เคยรวมมือกับหลวงสนาวินวิวัฒน์เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งเป็นข้าหลวงจังหวัดบัตตานี ช่วยกันต่อต้านการยกพลขึ้นบกของทหารญี่ปุ่น เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔, เป็นหัวหน้าหาเงินช่วยราชการทหารในการเรียกร้อยเอาคืนแดนคืนจากประเทศฝรั่งเศส, เป็นรองผู้อำนวยการการป้องกันภัยทางอากาศ, และได้สร้างกุฏิไว้ที่วัดปากห่อ ๑ หลัง, สร้างศาลาพักร้อนที่วนอุทยานทรายขาว ตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ ๑ หลัง, ได้ยกที่ดินที่ติดถนนนาเกลือจำนวน ๑๐ ไร่ ให้ทางราชการสร้างโรงเรียน โดยใช้ชื่อว่า "โรงเรียนเมืองบัตตานี" ซึ่งปัจจุบันนี้โรงเรียนดังกล่าวมีอาคารทันสมัยหลายหลัง และสามารถรับนักเรียนได้จนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

เข้าสู่วงการเมืองระดับท้องถิ่นของบัตตานี เมื่อครั้งรัฐบาลได้จัดตั้งให้มีเทศบาลขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย โดยได้รับการแต่งตั้งให้เป็นนายกเทศมนตรีสมัยแรกที่มีเทศบาลเป็นครั้งแรกในบัตตานี ต่อมาเป็นเทศมนตรีสมัยที่ขุนเจริญวรเวช (เจริญ สืบแสง) เป็นนายกเทศมนตรี และได้รับการแต่งตั้งเป็นนายกเทศมนตรีเมืองบัตตานีอีก เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๐

สมัยต่อมา นายคิเรก คณานุรักษ์ ซึ่งเป็นลูกพี่ลูกน้องของนายอนันต์และเคยเป็นเทศมนตรีในสมัยที่นายอนันต์เป็นนายกเทศมนตรี ได้เป็นนายกเทศมนตรีในสมัยต่อมา โดยมีนาย

เติมศักดิ์ ถนอมรักษ์ ซึ่งเป็นบุตรของนายอนันต์เป็นเทศมนตรีในสมัยของนายจิเรกด้วย จนกระทั่งนายจิเรกถึงแก่กรรม นายเติมศักดิ์ก็ได้รับการแต่งตั้งและได้รับการเลือกตั้งให้เป็นนายกเทศมนตรีต่อมาจนถึงปัจจุบัน

จนกล่าวได้ว่าตระกูลถนอมรักษ์ เป็นผู้นำระบอบท้องถิ่นในเทศบาลมาหลายชั่วอายุคน นับเป็นเวลาตั้งแต่เริ่มมีเทศบาลครั้งแรกจนถึงปัจจุบัน มีบางช่วงที่ว่างเว้นไปบ้าง แต่ในสมัยของนายจิเรกเป็นนายกเทศมนตรีติดต่อกัน ๕ สมัย ก็ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๒-๒๕๑๕

แต่ชื่อเสียงของนายอนันต์ที่คนทั่วประเทศรู้จัก กลับมิใช่เรื่องการเป็นผู้นำระบอบท้องถิ่นของเทศบาล แต่เป็นเรื่องการสร้างพระเครื่องหลวงพ่อกวนเหยียบน้ำทะเลเจ็ดกั้ว ข้างให้คำลบล้างไร้อำเภอโคกโพธิ์ โดยได้ร่วมมือกับพระครูวิสัยโสภณ (อาจารย์ทิม) สร้างพระเครื่องเมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน พ.ศ. ๒๔๙๗ เพื่อหารายได้มาสมทบทุนสร้างพระอุโบสถและบูรณะวัดตลอดจนสร้างโรงเรียนวัดข้างให้ขึ้น

ด้วยอภินิหารของหลวงพ่อกวนเหยียบน้ำทะเลเจ็ดกั้ว ทำให้ประชาชนชาวพุทธจากทั่วทุกสารทิศหลั่งไหลมาเช่าพระเครื่องหลวงพ่อกวนกันมากมาย จนได้เงินมาสร้างพระอุโบสถและสร้างโรงเรียนตามเจตนารมณ์ของนายอนันต์ ถนอมรักษ์ ซึ่งในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๙๗-๒๕๐๙ นั้น หนังสือพิมพ์และหนังสือวารสารหลายฉบับได้ตีพิมพ์เรื่องหลวงพ่อกวนและผู้สร้างพระเครื่องหลวงพ่อกวนคือ นายอนันต์ ถนอมรักษ์ จนชื่อของนายอนันต์ ถนอมรักษ์ เป็นที่รู้จักทั่วประเทศเมื่อมีการกล่าวถึงพระเครื่องหลวงพ่อกวน

ในสมัยนั้น มีข้าราชการผู้ใหญ่ และนายทหารผู้ใหญ่หลายท่านจากกรุงเทพฯ มาติดต่อขอฝ่ายันต์หลวงพ่อกวนจากนายอนันต์เพื่อนำไปมอบให้ทหารและตำรวจชายแดนเป็นการบำรุงขวัญแก่ทหารตำรวจหลายครั้ง และต่อมานายอนันต์ก็ยังได้จัดพิมพ์ตำราไสยศาสตร์ขึ้นมาอีก ๒ ครั้งด้วยเพื่อแจกจ่ายแก่ทหารและประชาชนทั่วไปที่สนใจ เกี่ยวกับตำราไสยศาสตร์นี้ นายอนันต์เล่าว่า เนื่องจากอาชีพทำเหมืองแร่สมัยก่อน ค่อนข้างทางเข้าป่า การคมนาคมไม่สะดวกเหมือนปัจจุบัน จึงต้องศึกษาเล่าเรียนวิชาไสยศาสตร์ไว้เป็นเครื่องป้องกันตัว และนายอนันต์ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์เบญจมาภรณ์มงกุฎไทยเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๘

นายอนันต์ ถนอมรักษ์ ได้ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๒ แต่ชื่อของนายอนันต์ ถนอมรักษ์ ก็ยังมีผู้กล่าวขวัญถึงเสมอเมื่อมีการกล่าวถึงเรื่องพระเครื่องหลวงพ่อกวนเหยียบน้ำทะเลเจ็ดกั้ว